

Als de publieke tribune leeg is, gaat alles veel beter

Forum Politiek en sportveldbeheer: tussen aanbesteden en uitbesteden

Het thema van deze uitgave van Fieldmanager is de verhouding tussen sport en politiek, of beter gezegd, de verhouding tussen sport, sportveldbeheerder en politiek. Uit discussie met onze lezers bemerken wij vaak een soort frustratie. De politiek wil scoren en bij voorkeur met onderwerpen die volle zalen en kiezers trekt, maar als puntje bij paaltje komt, of de bal voor de goal ligt, ontbreekt vaak de politieke moed om een keiharde keuze te maken.

Auteur: Hein van Iersel

Deelnemers van het forum Sport & Politiek

- **Bernard van den Bosch**, Sportveldbeheerder Gemeente Rotterdam
- **Henk van de Kerk**, wethouder gemeente Baarn
- **Jan Buis**, voorzitter voetbalclub Baarn
- **Jochem Knol**, landelijk coördinator Sport Grontmij
- **Joeke de Jong**, beleidsmedewerker accommodaties KNVB
- **Johan Wakkie**, directeur KNHB
- **Pieter Brandjes**, beleidsmedewerker Sport, gemeente Baarn
- **Rinus Janssen**, wethouder gemeente Helden

Een forum over sport en politiek is makkelijk te organiseren. Iedereen wil graag tijd vrijmaken om met vakgenoten te discussiëren over dit thema. Dit keer zelfs een opvallend groot aantal zwaargewichten uit politiek en de sportbonden. Zowel KNHB als KNVB stuurden een afvaardiging, terwijl er uit de gemeenten Baarn en Helden wethouders met de portefeuille Sport waren afgereisd naar het hoofdkantoor van Grontmij in De Bilt. Jochem Knol, landelijk coördinator sport bij Grontmij, was zo vriendelijk om voor het forum de mooiste vergaderzaal van het Grontmij hoofdkantoor beschikbaar te stellen. Voordat wij als redactie afreizen naar De Bilt maken we op de redactie nog wat grapjes over de meer dan ruime afvaardiging uit de gemeente Baarn. Blijkt dat juist die ochtend voor het forum de voorzitter van Sportclub Baarn heeft aangekondigd een rechtszaak te beginnen tegen de gemeente Baarn. De reden: een dreigende verdubbeling van de huur van een sportcomplex. Onder het thema 'sport verbreedert' plaatsen we de voorzitter van

Sportclub Baarn Jan Buis en zijn tegenstander wethouder Henk van de Kerk naast elkaar aan tafel. Aan het eind van het forum blijkt dat ook hier de soep niet altijd zo heet is als deze wordt opgediend en dat er nog steeds sprake is van wederzijds respect. Jan Buis: "We zijn weliswaar een rechtszaak begonnen, maar dat moet je niet persoonlijk zien. Mede op advies van de KNVB hebben wij hiertoe besloten, om de zaak in beweging te zetten."

Thema's

Uit het thema Sport en Politiek is een groot aantal thema's te distilleren die direct ingrijpen op het dagelijkse werk van de Fieldmanager. We noemen de opkomst van kunstgras, uitbesteden, aanbesteden en privatiseren. Om de discussie van meet af aan vol gas te geven, besluit ik als gespreksleider te beginnen met een citaat van gastheer Knol: "Aanbesteden leidt altijd tot slechte kwaliteit." Knol haast zich om zijn eigen stellingname te nuanceren en geeft aan dat dit

"Controle van de kwaliteit is prima te organiseren in je besteksomschrijving."

geen wet is, maar wel bijna een wetmatigheid. Een populair voorbeeld is een aanbesteding waarin een gemeente een jarenlange vertrouwensrelatie met Grontmij verbrak, omdat dit nu eenmaal moest met het oog op aanbestedingsregels. De winst voor de gemeente was vierduizend euro in de uitvoering, maar wel werd voor zeventuizend euro extra kosten gemaakt voor het schrijven van een doortimmerd bestek. Dat was dan nog exclusief de tijd die het ambtelijk apparaat nodig had om een en ander te controleren en in goede banen te leiden. Henk van de Kerk, wethouder van de gemeente Baarn, is de eerste die zich aansluit bij de stelling van Knol met de woorden: "Vertrouwen is de basis en de beste basis voor vertrouwen is controle." Van de Kerk, maar ook collega-wethouder Janssen van de gemeente Helden geven daarmee aan dat zij bij voorkeur werken met een kleine club aannemers waarmee een vertrouwensrelatie bestaat.

Niet kwaliteit is het uitgangspunt, maar de laagste prijs.

Rechtszaak

Als gespreksleider vraag ik mij hardop af of het wel reëel is om uit te gaan van controle, omdat een groot aantal gemeentes niet meer de expertise in huis heeft om een klus te controleren. Brandjes, sportbeleidsambtenaar bij de gemeente Baarn: "Dat hoeft geen probleem te zijn. Dit is allemaal te ondervangen in de gunningscriteria. Controle van de kwaliteit is prima te organiseren in je besteksomschrijving. Verder kun je controle tijdens de uitvoering van

het werk op een goede manier uitbesteden". Jochem Knol van Grontmij betwijfelt dat en is van mening dat in de praktijk juist het tegenovergestelde gebeurt. Niet kwaliteit is het uitgangspunt, maar de laagste prijs. Ook omdat kwaliteit lastig te controleren is. Jochem Knol: "Vandaag en volgende week worden er in respectievelijk Franker en Eindhoven uitspraken gedaan. in een rechtszaak over aanbesteden van een sportveld. In Franeker gaat het om één woord in het bestek. Als Grontmij hebben wij ons ook ingeschreven, maar wij hadden over dat ene woord heen gelezen. Onze collega dus niet." Knol wil hiermee aangeven dat aannemers onherroepelijk naar de mazen in het net gaan zoeken en via meerwerk rendement proberen te realiseren.

Combinatiebanen hebben de toekomst.

Ook Bernard van den Bosch van de gemeente Rotterdam sluit zich aan bij de stelling van Jochem Knol: "Ook in Rotterdam werkten we zo veel via onderhands aanbieden. Eigenlijk probeer ik dat nog steeds waar mogelijk. Maar dat wordt steeds lastiger. In een bouwvergadering zitten bijna meer juristen aan tafel dan mensen met een cultuurtechnische achtergrond." Henk van de Kerk geeft aan dat die juristen er niet altijd voor niets zitten, omdat zijn gemeente een aantal keren slechte ervaringen heeft gehad met aannemers. Van de Kerk wordt direct gecorrigeerd door zijn beleidsambtenaar: "Dat geldt niet voor mijn tijd en niet voor de afdeling Sport." Bernard van de Bosch: "Probleem is dat alle kennis over het vakgebied verdwijnt. Het schrijven van het bestek gaat misschien nog wel, maar de koppeling naar de praktijk is iets anders. Gelukkig doen wij in Rotterdam heel veel zelf." Verder ziet Van den Bosch het probleem van de fouten in het bestek. "Het is verduveld moeilijk om alles waterdicht in een bestek te krijgen. Wij moeten in de Voetbalvisie van de gemeente Rotterdam dertig nieuwe kunstgrasvelden aanleggen. Dat wordt nog wat, om een perfect bestek te krijgen."

Structureren

Johan Wakkie, directeur van de KNHB de Nederlandse hockeybond, geeft een voorzet: "Anders dan bij voetbal wordt bij hockey de inkoop vaak door de clubs zelf verzorgd. Wij hebben samen met het bureau Kirkman

Company een methode opgesteld waarmee hockeyclubs op een structurele wijze aanbieders voor kunstgras hockeyvelden kunnen selecteren en inkopen." De vraag is dan natuurlijk waarom dat niet mogelijk is bij voetbal. Joeke de Jong, van de KNVB: "Het verschil komt door het onderscheid in particulier versus gemeentelijk inkopen. Voetbal betreft bijna altijd een openbare aanbesteding met publieke regels. Bij hockey gaat het om een particuliere aanbesteding." Pieter Brandjes: "De trend is er dat wij als gemeentes geld geven aan maatschappelijke organisaties en dat die dan vervolgens de aanbesteding regelen. Dan gelden daar ook dezelfde regels. Jochem Knol: "Ik ben daar helemaal voor. Dat zal veel beter werken. Ik ben alleen bang dat je dat niet vol kunt houden. Er is al aangekondigd dat als vijftig of meer procent van het geld wordt opgebracht door de gemeente, dezelfde regels zullen gaan gelden." Ook bij hockey zal openbaar aanbesteden meer en meer toe gaan nemen. Wakkie: "Een aantal jaren geleden, toen voor hockey de keuze nog bestond tussen kunst- en natuurgras, konden gemeentes terecht zeggen 'als jullie kunstgras willen, moet je het maar zelf betalen'. Inmiddels is kunstgras de standaard en is het wat ons betreft gelijke monniken, gelijke kappen."

"Alles moet er op gericht zijn om jeugd aan het sporten te krijgen."

Kader

Er zijn nog meer verschillen tussen hockey en voetbal. Het belangrijkste is wel de beschikbaarheid en kwaliteit van kader en bestuurders. Wakkie erkent dat dit bij hockey doorgaans wat makkelijker is door de overvloed aan goed opgeleide blanke ouders. Wakkie: "Wat verder nog wel eens vergeten wordt, is dat het hele concept van verenigingsleven een Noord-Europees concept is.

Dat komt voor van Finland tot Engeland en Duitsland, maar als je verder naar het zuiden gaat, dan verdwijnt dat al snel." Rinus Janssen wil daar graag wat kanttekeningen bij maken: "In onze gemeente hebben wij recent met hulp van de gemeente een moskee gebouwd. Eigenlijk is dit project op dezelfde manier gebouwd en gerealiseerd als een sportclub. Dus met heel veel steun en support van de lokale bevolking. Dat is perfect gegaan. Ik bestrijd dus dat dit niet kan." Van de Kerk van Baarn: "Openbaar aanbesteden is verder extra lastig, omdat er altijd een gemeenteraad op de achtergrond meekijkt. Rinus Janssen, half lachend: "Dat klopt. Met een lege publieke tribune kun je sneller zaken doen. "Deel van het conflict in Baarn is volgens Jan Buis een jarenlange verwaarlozing van sport door het opstapelen van bezuiniging op bezuiniging. Van de Kerk: "Dat had veel te maken met een lokale partij met veel zetels in de raad, maar geen voorliefde voor sport." Ook Helden heeft te maken gehad met dit fenomeen. Janssen is al sinds het begin van de jaren negentig wethouder, maar geeft toe dat in veel gemeentes problemen bestaan bij het vinden van goede mensen voor bestuurlijke functies. Dat zou met name gelden voor de jonge partijen.

Zelfdoen

De discussie richt zich op de wenselijkheid van 'zelf doen' door lokale sportclubs. Iedereen is het

erover eens dat zelfwerkzaamheid veruit ideaal is. Zowel voor de sportclubs als de gemeente. En hoewel vooral de aanwezige wethouders driftig voorbeelden over tafel strooien van hoe goed dit vaak werkt, zijn er ook de nodige tegengeluiden. De ervaringen van de grote stad Rotterdam geven aan dat zelf doen in theorie weliswaar prachtig is, maar stuit op een weerbarstige praktijk. Bernard van den Bosch vertelt over zijn ervaringen met de grootstedse problematiek van Rotterdam:

"Wij zijn bezig met een forse saneringsoperatie, waarbij we verenigingen soms met zachte dwang stimuleren tot samengaan. We maken daarbij combinaties van verenigingen met een goede structuur en de mindere verenigingen."

"Het verschil komt door het onderscheid in particulier versus gemeentelijk inkopen. Voetbal betreft bijna altijd een openbare aanbesteding met publieke regels."

Voetbalbestuurder Jan Buis van voetbalclub Baarn hoort het verhaal van Rotterdam aan en kan dit alleen maar bevestigen: "Ik vind het wel eens lastig om te zien wat ik in mijn club aan bestuurderskwaliteit heb. Ik ben voorzitter van een vereniging, die ik eigenlijk zou moeten runnen als een bedrijf, dus inclusief betaalde medewerkers." Knol: "Ik hoor dit aan en zie een lastige spagaat. Wij begeleiden als Grontmij veel gemeentes op gebied van sport, inclusief de rol van verenigingen in dit traject. Iedereen wil dat verenigingen van alles doen. Maar van de verenigingen horen wij het verhaal dat zij een voetbalclub willen zijn en geen grasmaaclub." Let dus op welke taken je weglegt bij de clubs."

Zak geld weggeven

Wakkie van de hockeybond specificeert het verhaal van Jochem Knol: "Wij zijn als hockeywereld gezegend met goed gemotiveerde en goed opgeleide ouders, die het succes van onze sport bepalen. Maar ook deze mensen doen die dingen omdat ze dat leuk vinden. Je kunt dus niet onbeperkt taken naar de vereniging brengen waarvan je vindt dat ze daar thuis horen, want op zeker moment zeggen de ouders 'daar ben ik niet voor.' Van meer kanten wordt dit dilemma begrepen. Vanuit de gemeente gezien is het aantrekkelijk om de vereniging een zak geld te geven met daaraan gekoppeld een aantal taken, maar ook hier is de praktijk

"Vertrouwen is de basis."

weerbarstig. Toch is er op dit vlak nog een wereld te winnen. Wakkie van de hockeybond vertelt over de ontwikkelingen binnen zijn sport met plannen waarbij verenigingen fungeren als huiswerkinstututen en naschoolse opvang. Het resultaat zijn grote professioneel geleide sportverenigingen als SV Kampong. Ook op andere fronten zijn er succesvolle voorbeelden te geven. Henk van de Kerk van de gemeente Baarn vertelt over een project om de Baarnse jeugd aan het sporten te krijgen. Met name gericht op de jeugd van zes tot twaalf jaar. Dit heeft geleid tot een stijging van de ledenaantallen van deelnemende verenigingen. De sportdeelname van de Baarnse jeugd is inmiddels bijna 90 procent. Als je praat over zelfwerkzaamheid

van sportclubs en het wegzetten van taken bij verenigingen, kom je al gauw te praten over het doel van sport voor de maatschappij. Volgens wethouder Janssen zit hem daar de crux. "Alles moet erop gericht zijn om jeugd aan het sporten te krijgen." Wakkie onderschrijft enthousiast: "We moeten een keten opstellen die begint in de achtertuin van de jongeren en van daaruit naar sport in de wijk, en zo verder." Ook in Helden is dat herkenbaar. Van de Kerk: "In bepaalde wijken die verloederd waren, hebben wij door gerichte stimulering de boel ook in beweging geholpen." Wakkie: "Je moet aan de voorkant investeren om aan de achterkant je winst te behalen. Op dit moment geven wij als maatschappij jaarlijks een miljard euro uit om jongeren die in de problemen geraakt zijn opnieuw op het goede pad te krijgen. Onder andere via de Jeugdzorg. Mijn stelling is dat we een deel van dit geld veel beter in sport kunnen stoppen. Dan is het rendement minstens zo hoog." Wakkie verwacht op dit vlak veel van de Combinatiefuncties die op dit moment gerealiseerd worden. Ook is hij enthousiast over het Jeugdsportfonds en het beleid van Aboutaleb om 100.000 kinderen uit arme gezinnen aan het sporten en cultuur te krijgen via onder andere het jeugdsportfonds. Wethouder Janssen sluit zich daarbij aan: "Combinatiebanen hebben de toekomst". Wakkie waarschuwt echter dat er geen successen op korte termijn verwacht mogen worden.

"We zijn lang bezig geweest met de afbraak. Opbouw duurt ook weer lang. Het duurt nog een hele tijd voordat mensen weer gaan beseffen dat in sport een goede boterham te verdienen is."

Openbaar aanbesteden is extra lastig, omdat er altijd een gemeenteraad op de achtergrond meekijkt.

"Wij zijn als hockeywereld gezegend met goed gemotiveerde en goed opgeleide ouders."